

Skovstrækninger vare ryddede og udlagte til Græsmarker, der vare blevne Bønderne en Tilgift til deres gamle Hovslet. Og denne Tilgift kunde jo nu veje nogenlunde op imod Bortsalget af enkelte Stutterivange, saaledes at Hovarbejdet ikke herved formindskedes synderligt i dets oprindelige Udstrækning. Men dernæst toge Resolutionerne ved *Bedømmelsen af Hoveriets Værdi* et ganske ensidigt Hensyn til den *Byrde*, Hoveriforpligtelsen kunde siges at paalægge de *ydende*⁴²⁾. De mindelige Foreninger bleve tinglæste⁴³⁾, og Afgiftsforpligtelsen fik hermed et klart og ydre Udtryk. Med Indgaaelsen af disse Overenskomster fortsatte man nu i en Aarrække, idet den almindelige Forligskommission overtog Arbejdet efter Økonomikommisionens Opløsning; men snart foretoges en *Ændring* i Foreningernes Indhold. En kgl. Resolution af 7. Juni 1841⁴⁴⁾ fastslog nemlig, at Overenskomsterne fremtidig skulde lyde paa en *Betaling af Havreydelsen med Penge efter Kapitelstakst* og gav samtidig Hjemmel til, at de tidligere indgaaede Foreninger kunde blive konverterede paa lignende Maade. Denne Tilladelse benyttedes med Hensyn til Hovedparten af disse tidligere Foreninger; kun en mindre Del af disse forblev uforandret, og de vedkommende Gaardejere have den Dag i Dag en Forpligtelse til at erlægge en Ydelse af Havre in natura, jvfr. nedenfor. Da derefter den almindelige Lov om „Afløsning af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og Pligtarbejde“ udkom under *4. Juli 1850*, var der kun *81 Gaardejere* tilbage, som præsterede Høhoveriet in natura, altsaa høstede Hø til Frederiksborg Stutteri. Finansministeriet fandt det nu ønskeligt, at dette sidste Hoveri blev afløst i Henhold til nævnte Lov⁴⁵⁾, og da en mindelig Forening ikke opnaaedes, nedsattes ifølge Lovens § 2 en Afløsningskommission, som under 28. Maj 1853 afgav en *Kendelse*, hvorefter Vederlaget fastsattes til *1 Rdlr. 24 Skill. pr. Td. Hartkorn*⁴⁶⁾. Dette Vederlag maatte saaledes atter blive *lavere* end det i alle de „mindelige Foreninger“ fastsatte. Grunden hertil er imidlertid at søge i selve Loven, se dens § 4 som i Modsætning til Resolutionernes Hensyntagen til den forpligtedes Byrde fulgte et *lige modsat Princip*, idet den bestemte, at Vederlaget skulde fastsættes efter „den *Nytte*, som den til Arbejdet *Berettigede*“ skønnedes *virkeligen* at have haft af det ham tilkommende Arbejde“ osv. Og den Nytte, som Stutteriet, der nu var stærkt i Forfald og langt fra havde Brug for tidligere Tidens megen Høhøst, virkelig kunde siges at have haft af de resterende hoveriydende, kunde nu ikke udregnes til større Pengeværdi end nævnte *1 Rdlr. 24 β pr. Td. Hartkorn*.

Loven af 25. Marts 1871 danner endelig for Tiden Slutstenen i Høhoveriets Historie.

I Henhold til denne Lov have Ejerne af i alt 8 Gaardejendomme, bestaaende af 26 Matrikulsnumre under forskellige Sogne, *endelig afløst* deres Høhoveriafgifter i Forening med alle øvrige Jordebogsafgifter gennem en Udbetaling af Afgifternes kapitaliserede Værdi, medens Ejerne af i alt ca. 80 Matr. Nr. alene have afløst Høhoveriafgiften⁴⁷⁾. Grunden til, at Afløsningerne i sidste Tilfælde omfatte et forholdsvis større Antal Matr. Nr. og derigennem flere Gaard- eller Parcelejere end i første Tilfælde, maa søges i Loven selv, jfr. § 2, som fastslog en *særlig Lempelse* ved Høhoveriafgiftens Afløsning. I Modsætning til al anden Afgift i Korn, hvis Kapitalværdi fastsattes til *den i Loven nærmere angivne Pris pr. Td. af hver Kornsort, multipliceret med Tallet 25*, blev nemlig Høhoveriafgiften i det hele jævnstillet med alle Pengeafgifter og dens Kapitalværdi herefter beregnet til den *aarlige Ydelses 25-dobbelte Beløb i 4 pCt.s* rentebærende, uopsigelige Statsobligationer efter Kursværdien. Blandt det samlede Antal Afløsninger findes alle i det foregaaende Aar nævnte Arter af Høhoveri-vederlag. De ved de mindelige Foreninger fastsatte Vederlag af 1 Td. Havre pr. Td. Hartkorn ere afløste i et Antal af 24⁴⁸⁾. Resten af Afløsningerne falder paa de forskellige Pengevederlag.

⁴²⁾ Se nysnævnte Forestilling, samt Landstingstidende 1870—71, Sp. 2118, 3116.

⁴³⁾ I Arkivsag: J. Nr. A. D. J. 698/1854 findes en til Brug ved Tinglæsningen samlet Udskrift af Frederiksborg Amts Landvæsenskommissionsprotokol m. fl. Protokoller.

⁴⁴⁾ Citeret flere Steder i nysnævnte Protokoludskrift.

⁴⁵⁾ Arkivsag J. Nr. A. D. J. 2294/1851.

⁴⁶⁾ I 1ste Revisionsdepartement findes en Fortegnelse over de 81 Gaardejere, og det for hver af disse fastsatte Afløsningsvederlag. 5 Gaardeiere gik dog fri for Vederlaget, men kun fordi og saa længe de vare Sognefogder.

⁴⁷⁾ Tallene ere opgivne af Frederiksborg Amtstue.

⁴⁸⁾ Dette er det samlede Antal Underskrifter paa det vedkommende Andragende.